

Reviderad migrationslagstiftning, outsourcing och viseringskrav

- Sydafrika har i maj 2014 reviderat sin migrationslagstiftning ---

- En kanske större förändring är att migrationsverksamheten under året har outsourcats till företaget VFS Global vilket ökar kostnaden för migranten ---

- Tidigare odokumenterade Zimbabweer som 2010 legaliserade sin vistelse i Sydafrika får fram till årsskiftet ansöka om förlängning av sina tidsbegränsade tillstånd.

- Sydafrika har under hösten infört viseringskrav för brittiska diplomater och tjänstepassinnehavare med hänvisning till reciprocitetsprincipen. Sverige är i minoritet bland Schengenstaterna med att upprätthålla viseringskrav för diplomat- och tjänstepassinnehavare. ---

Reviderad migrationslagstiftning

Sydafrika har den 26 maj 2014 reviderat sin migrationslagstiftning. Dagens migrationslagstiftning (asylrätten undantagen) bygger på Immigration Act 13 av 2002 som ersatte apartheidregimens Aliens Control Act från 1991. Företrädare för inrikesministeriet (Department of Home Affairs) har i samband med 2014 års lagändringar betonat behovet av att ta hänsyn till nationella säkerhetsaspekter. Som ambassaden tidigare rapporterat om kan tydligare säkerhetsfokus skönjas i Sydafrikas inställning till migrationsfrågorna ---.

Motiven till ändringarna har bl.a. angetts vara att förhindra missbruk av invandringsbestämmelserna i form av att personer stannar längre än viseringen medger eller kommer till Sydafrika som turister och sedan söker tillstånd för bosättning inifrån landet alternativt stannar kvar illegalt. De nya reglerna innebär bl.a. att den som rest in på turistvisering inte längre kan ändra typ av uppehållstillstånd inifrån landet. Det krävs också att den sökande inställer sig personligen. Den tidigare ordningen med böter vid utresa har inte ansetts tillräcklig för att avhålla personer att stanna längre än viseringen medger. Istället har man infört ett system där den som reser ut efter att viseringen löpt ut förklaras *undesirable* och påförs ett återreseförbud om ett till fem år.

Återreseförbudet gäller även den som i tid har ansökt om förlängning men ännu inte fått beslut vid tidpunkten för utresa från Sydafrika. Detta utgör en stor förändring för utlänningar som vant sig vid den tidigare ordningen som medgav in- och utresa i Sydafrika vid uppvisande av kvitto på inlämnad förlängningsansökan. Återreseförbudet kan upphävas genom en

överklagandeprocess, exempelvis när en förlängningsansökan lämnats in i tid eller i fall där återreseförbudet leder till familjeseperation.

President Zuma undertecknade i juli 2013 "Prevention and Combating of Trafficking in Persons Bill" och det pågår ett arbete med att ta fram lagstiftning mot trafficking. De nya migrationsbestämmelserna som tar sikte på att motverka trafficking av barn innefattar krav att vid gränspassage uppvisa ett fullständigt födelsebevis i original. Vidare krävs medgivande från eventuell förälder som inte reser tillsammans med barnet. Ambassaden har på begäran försett DIRCO (sydafrikanska UD) med ett exempel på ett personbevis där föräldrar och vårdnadshavares namn framgår. Många andra ambassader har emellertid meddelat DIRCO att något allmängiltigt specimen inte kan tillhandahållas eftersom födelsebevis utfärdas på lokal nivå och därför ser olika ut. Kraven skulle ha implementerats den 1 oktober 2014 men efter omfattande protester från framförallt reseindustrin beslutade Home Affairs i september att skjuta upp implementeringen till den 1 juni 2015. En möjlig bidragande faktor till uppskjutandet är att Home Affairs på grund av stora balanser inte hunnit med att utfärda fullständiga födelsebevis till alla som i och med det nya regelverket ansökt om detta.

Outsourcad migrationsverksamhet

Migrationsströmmarna utgör en stor utmaning för de sydafrikanska myndigheterna och de resurser som avsatts för att hantera tillståndsverksamhet och gränskontroller överensstämmer inte med behovet. Home Affairs har genom åren fått mycket kritik vad gäller korruption och ineffektivitet. Förhoppningen är förbättrad service, kortare handläggningstider och minskad korruption i och med att viserings- och uppehållstillståndsverksamheten under 2014 outsourcats till samma företag som ambassaden använder för sin viseringsverksamhet, VFS Global. VFS har etablerat elva ansökningscenter runt om i landet, och Pretorias center ligger vägg i vägg med den svenska viseringsverksamheten. Samtliga besök kräver tidsbokning och ansökningscentret är synnerligen välorganiserat med en särskild lounge för den som betalar extra, långt ifrån bilden av meterlånga köer utanför Home Affairs. Inrymd i Pretorias ansökningscenter finns också den centrala hubben där ärenden från VFS samtliga ansökningscenter i landet scannas in för att sedan elektroniskt, tillsammans med biometri, skickas till Home Affairs huvudkontor där beslut fattas.

Outsourcingen och övergången till en datoriserad hantering medför naturligtvis en enorm administrativ besparing för myndigheterna. Kostnaden betalar utlänningarna som förnyar sina tillstånd. Förutom ansökningsavgiften till Home Affairs tar VFS ut en serviceavgift om 1 350 rand (cirka 900 kr). Som jämförelse

kan nämnas att serviceavgiften för personer som söker svensk visering genom VFS är 390 rand (cirka 260 kr). Sydafrika har en invandringspolitik som är ägnad att skydda den lokala arbetskraftens intressen och omständigheten att ett utländskt bolag som anlitas har ifrågasatts i media. Home Affairs har försvarat samarbetet med VFS genom att försäkra att 96 % av den anlitade arbetskraften är sydafrikansk.

Zimbabwean Special Dispensation Permit

Sydafrika tar emot stora migrationsflöden från Zimbabwe. Omfattningen är oklar och kan inte verifieras. Rapporter från senare år publicerar uppskattningar om att allt från en och en halv miljon till tre miljoner zimbabwier befinner sig i Sydafrika. Som ambassaden tidigare har rapporterat om genomfördes 2010 ett projekt ("Dispensation of Zimbabweans Project") under vilket tidigare odokumenterade migranter fick en möjlighet att legalisera sin vistelse i landet. Fram till den 31 december i år får de zimbabwier som under 2010 beviljades ett specialtillstånd en chans att förnya sina tillstånd genom VFS. Myndigheterna räknar med att ta emot 245 000 ansökningar under tidsperioden. Beviljade tillstånd kommer att gälla i tre år och efter det måste den som vill stanna i Sydafrika ansöka om ett ordinärt uppehållstillstånd.

Viseringskrav och reciprocitet

I sammanhanget kan också nämnas att Sydafrika i september 2014 införde viseringskrav för brittiska diplomat- och tjänstepassinnehavare. Brittiska innehavare av ordinärt hemlandspass är fortfarande viseringsfria. ---
Sverige är i minoritet bland Schengenländerna med att upprätthålla viseringskrav för sydafrikanska diplomat- och tjänstepassinnehavare. I dagsläget är det bara Sverige, Danmark, Estland, Lettland, Litauen och Finland av Schengenländerna som kräver visering för diplomater. Utöver dessa länder är det endast Spanien och än så länge Tyskland som kräver visering för innehavare av tjänstepass. Den tyska ambassaden i Pretoria har emellertid meddelat ambassaden att Tyskland överväger att slopa kravet på visering för sydafrikanska tjänstepassinnehavare. ---
